

بودن سازمان کلی آن سعی داشته تا این پیوند و ارتباط را با حرم برقرار کند و تمام قواعدی که ما گذاشته ایم به لحاظ جرم و انداز، هوشمندانه و... پایداری فراهم کند تا این نگرانی آیینی ما در آن بدرخشد، روح طرح ما بزرگداشت این جان جان است.

این پروژه به هیچ وجه اقتصادی دیده نشده است اما این پروژه هم مانند هر پروژه شهری دیگر برای اجرا نیاز به ساز و کار دارد. این طرح ملی است و اجرا کننده آن هم باید ملی باشد و وقتی به این امر توجه نمی شود و پروژه های باماموریتی در مقیاس تاریخی و ملی به یک امر محلی تقلیل پیدا می کند، سبب می شود که فشار زیادی به مجری محلی وارد شود. ما برای برنامهریزی در این موضوع چند راهکار داشته ایم. پیشنهاد اساسی ما این بود حال که مدیران و مسئولان ملی زیر بار هزینه های طرح نمی روند حداقل آن را اهرم کنند تا از آن برای راه انداختن اولیه طرح استفاده شود، بعد طرح خودش راه می افتد. پیرسید که چه کسی آن را در این ۲۰ سال اهرم کرده است! امسال که بیشترین کمک را به این طرح کرده اند ۲۰ میلیارد تومان اختصاص داده اند که هزینه ساخت یک ساختمان هم نمی شود.

تا الان که با شما صحبت می کنیم مطابق طرح یکی از خیابان های شاعی آن احداث شده است و ارتباط آن با خیابان طبرسی و اقداماتی برای آزداسی بخش هایی انجام شده است هنوز هیچ اثری از مکان های عمومی که در طرح پیش بینی شده وجود ندارد و شما با کارگاه بزرگ ساختمانی مواجهه کنید. با همه مشکلات و ایراداتی که کارگاه بزرگ ساختمانی دارد نمی تواند معیار قضاوت باشد. می شود دغدغه ها را بیان کرد اما نمی شود قضاوتش کرد. این اتفاقی است که الان در حال وقوع است و ما از شما کمک می خواهیم تا شرایطی ایجاد کنید که دغدغه ها گفته شود.

با اجرای این طرح در آینده مردم به لحاظ اجتماعی و فرهنگی چه تاثیری از آن خواهند گرفت؟

خانم مهندس هیئت: مازا اثران را گروه بندی کردیم هم بر اساس گروه های درآمدی و هم بر اساس نوع تقاضای شان که به کدام مکان ها برای اقامت مراجعه می کنند یعنی در حسینیه های آزداسی یا هتل یا مسافرخانه اقامت می کنند. ما معتقدیم هر آن برنامهریزی شهری که ما طراحی کردیم اگر محقق شود که الان ۳۰ تا ۴۰ درصد آن در ساخت و سازها تحقق پیدا کرده است از اثران در گروه های مختلف می توانند گزینه های مناسبی برای مکان های اقامتشان داشته باشند و این پاسخی درخور به یکی از اساسی ترین خواست های آنان است. که سبب آرمش روانی در برگزاری امروزیات می شود، اگر آن فضاهای عمومی

در طرح شکل بگیرد به دسترسی آسان به مجموعه حرم کمک می کند و هم چنین از این فضا برای برگزاری مراسم آیینی هم می توان استفاده کرد. ما معتقدیم این ره باغ ها اگر شکل بگیرد، برای مراسم آیینی در روزهای خاص بهترین مکان است. چرا که در حال حاضر روزهایی که دسته های مذهبی حرکت می کنند به چهار خیابان ها بسته می شود اما این ربه باغ ها می توانند برای این مراسم آماده سازی بشوند. از نظر فضاهای اقامت و زیارت اگر این طرح شکل گیرد می تواند پاسخ خود را داشته باشد. ما در افق طرح میزان اثران را ۳۰ میلیون پیش بینی کرده ایم که از این تعداد می توان فقط ۷۰ درصد را بافت پیرامونی اسکان داد بقیه باید در حوزه های همجوار جا گیرند.

افق شما تا چه سالی بوده است؟

خانم مهندس هیئت: تا سال ۱۴۰۰ بوده که الان تا ۱۴۰۵ برنامهریزی شده است. همانطور که می دانید در این باره آمار دقیق و قابل اتکایی نیست. دقیق ترین آمار که در باره اثران کار شده است سال ۱۳۶۵ بوده است که سازمان مدیریت و برنامهریزی آن موقع انجام داد و این آمار را به تفصیل در ۳۰ جلد گزارش به تفکیک گروه بندی مکان های ورود و خروج، وسیله سفر و گروه های درآمدی را اعلام کرده است. به نظر ما الان با تشکیل کارگروه زیارت بسیار به جا خواهد بود تا مرجعی که همه آمار آن را می پذیرند مانند مرکز آمار ایران یا بیابویک بار دیگر این مطالعات آماری را به روز کند و در اختیار همه مراجع بگذار تا همه از یک آمار استفاده کنند نه هر سازمان و نهادی برای خود آماری مستقل و جدا ارائه دهد.

جدیدرادرند؟

مهندس سپانلو: این بحث به سندیومدرک نیاز دارد. این که سیاست های اجرایی این طرح جایگاهی برای بودن و ادامه زندگی این افراد را ندارد دیده یا ندیده است؟ در عمل این طرح با دارایی آن آدم ها چه کرده است یعنی اگر روزهای اولیه که طرح شروع شد همین واحدهای مسکونی را متری سه هزار تومان می خریدند اما امروز نرخ افزایش قیمت در این محدوده که ناشی از این طرح است و اگر میانگین قیمت در شهرهای بزرگ ما ۴۲ برابر شده است نسبت به ۲۰ سال قبل در این محدوده ۷۲ برابر شده است؛ مطالعات آقای دکتر جلالی نائینی این را نشان داده است. پس به نوعی توانمندسازی رخ داده است در باره توان ماندن در فضای جدید برای آنان که می خواهند بمانند. ما در این مورد مطالعه مشخصی نکردیم اما در مورد اینکه چگونه آنان حضور داشته باشند و در این جریان موقعیت خود را تثبیت کنند روش های متعددی در نظر گرفته شده است. این که این روش ها چقدر اجرا و چقدر پیگیری شد و به واقعیت پیوست نیاز به بررسی دارد.

خانم مهندس هیئت: زمانی که طرح شروع شد قیمت زمین در منطقه برابریابین ترین مناطق شهری در شهر مشهد بوده است. ولی امروز به دلیل اجرای این طرح برابری می کند با گران ترین منطقه شهری در شهر مشهد.

شما میزان اثران را در این بخش چندین برابر قبل دیدید به چرا میزان ساکن را بدون تغییر دیدید؟

آقای سپانلو: به خاطر ویژگی این محدوده که اثرپذیری است خیل عظیم اثران علاقه دارند تا در نزدیک ترین فاصله با حرم اسکان

این پروژه شهری برای اجرا نیاز به ساز و کار دارد. این یک طرح ملی است و اجرا کننده آن هم باید ملی باشد و وقتی به این توجه نمی شود و به یک امر محلی تقلیل پیدا می کند، سبب می شود که فشار زیادی به مجری محلی وارد شود

از اسکان دائم در نظر گرفته شده است.

به نکته خوبی اشاره کردید، طرح شما اکنون چقدر به زائران این امکان را می دهد تا بتوانند حرم را از محل اسکانش ببینند؟

مهندس سپانلو: همان طور که می دانید بخش بزرگی از زائران در خیابان امام رضا (ع) اسکان داده می شود که از درون مراکز اقامتی خود امکان دید به حرم را تقریباً ندارند اما با ورود به خیابان می توانند گنبد و گلدسته ها را ببینند. در طرح ما هم از هر کدام از مراکز اقامتی بیرون بیایند می توانند مجموعه حرم را ببینند.

در سیمای معماری مشهد کاری که ولیان با همه انتقاداتی که به او وارد است با رعایت چند اصل در ساخت خیابان تهران انجام داد از دلایلی شدن هتل های بلند تا رعایت ظاهر دو طبقه با تراز برای همه خیابان تا دید کامل و قرینه گلدسته ها در اطراف حرم همه باعث یک نمای به یادماندنی بعد از ۵۰ سال از این خیابان شده است. اما در همین خیابان امیرالمؤمنین که منتج طرح شماست همین نکات قابل لحاظ نشده است. چرا؟

مهندس سپانلو: ببینید این خیابان نیز در طول اجرا دچار تغییر شده است میزان تمهیدات فضا، چگونگی کانال دید، راهایی فضا به سمت عنصر اصلی و موضوعاتی است که در تصمیم های طرح مؤثر بوده است. تمام خیابان های شاعی ما به سمت گنبد جهت گرفته است. عامل هایی نگذاشته است که ما به عنوان مشاور بتوانیم طرح مان را به شکل کامل پیاده کنیم. شهرسازی ما پیشرفت زیادی کرده است و از گذشته گذشته ایم. ارزیابی گذشته برای ساخت آینده مهم است نه تکرار آن.

موانع اجرای طرح چه بوده است؟

شما به عنوان روزنامه خراسان از چه موقع روی این موضوع خیلی حساس شده اید؟ از زمانی که برج های ابتدای خیابان شیرازی احداث شدند.

یعنی همین دوسه سال اخیر، در سال های قبل تر از آن برای این موضوع چه کرده اید؟ ببینید این ۳۰۰ هکتار که نه حتی ۳ هکتار هم با توجه به مکانش اهمیت خاصی داشته است. شما هم به عنوان رسانه باید کمک می کردید در انتقال نظرات ما و کارشناسان به هم تا کار با سرعت و کیفیت بهتری اجرا شود.

خوب این گوشه نشینی مدبران طرح و کارسانهای نکردن آنان در این امر نقش جدی داشته است.

خانم مهندس هیئت: امیدواریم با گشوده شدن خیابان های شاعی و ره باغ ها نگاه مردم صاحب نظران از برداشت هایی کلی و گاه غیرعلمی به برداشت هایی درست تبدیل شود.

یابند و ما در طرح خودمان گفتیم این کاسه یک حد معین ظرفیت دارد و ما بر مبنای همان برنامهریزی کردیم با وجود این که در همان زمان برخی به ما می گفتند چرا اجازه ساخت بناهای ۲۰، ۳۰ و ۴۰ طبقه نمی دهید، ولی ما برای حدود شصت ۱۲۰ هزار اثر است که امکان پذیر بود برنامهریزی کردیم و بقیه با پیدرسری می کردیم بهینه های شهری پیرامون.

خانم مهندس هیئت: به دلیل علاقه مندی زائران، آن جا که ما در تحقیقات مان مواجه بودیم بسیاری از اثران عنوان می کردند ما دوست داریم که از پنجره مان گنبد امام رضا (ع) معلوم باشد. علاوه بر این، چون هدف و کار اصلی این طرح کمک به زیارت بوده است در برنامهریزی ما جایگاه اثران بیشتر

در مورد ساکنان هم با معاصر شدن و نوسازی پیش بینی شده برای حداقل ۵۱ هزار نفر که در ابتدای شروع طرح در محدوده ساکن بودند امکان سکونت دائم در نظر گرفته شده است به همراه بر طرف شدن همه نیازها اعم از فضاهای خدماتی، سبز، آموزشی و... در مورد شاغلان هم با توجه به تجهیزاتی که خواهد شد، فضاهای خدماتی برای اثران مناسب خواهد بود.

چرا برای ۵۱ هزار نفر فضای زندگی دائم در نظر گرفته شد و بیشتر مد نظر قرار نگرفته است؟ آقای سپانلو اشاره داشتند که ۴۰ درصد از ساکنان اولیه قصد باقی ماندن در بافت را داشتند. آیا این افراد توان ماندن در این فضای